

z p r a v o d a j

XXII. ročník

10
—
2011

- 2 Editorial
Stavba přístavu v Gdyni, přepis korejských slov do češtiny, testování žáků.
- 3 Postoje Evropanů k odbornému vzdělávání
Výsledky šetření Eurobarometru.
- 6 Snahy o reformu korejského školství
Přetěžování žáků večerním doučováním.
- 7 Co to je, když se řekne stakeholder?
Posouvání významu anglického slova, které původně znamenalo „držitel banku“.
- 8 Celostátní testování žáků a šetření PISA
Srovnání členských států EU.
- 10 Používání weblogů v profesní přípravě v SRN
Stručná historie weblogů či blogů a jejich využití pro učně.
- 11 Pedagogická kvalifikace podnikových učitelů
Jaký vliv mají pedagogické znalosti mistrů odborné výchovy (Ausbilder) na výkony učňů v různých oborech, podnicích, podmínkách apod.
- 13 Co nového v časopisech
Bref du Céreq, 2011, No. 287, 288, 289; L'Enseignement technique, 2011, No. 231; Formation Emploi, 2011, No. 114.
- 14 Nové knihy v knihovně
- 15 Znovuobjevené knihy
- 15 Nové dokumenty EU
- 16 Zajímavé internetové adresy
Evropa 2020; Envigogika; Nástroje.knihovna.cz.

Editorial



Polsko stále předsedá Evropské unii, a proto obrázek ukazuje polský námořní přístav v Gdyni. Ten letos slaví 90 let od svého založení. Ještě v nedávné minulosti z gdyňského přístavu vyplouvaly lodě Československé námořní plavby. (Mimochodem, námořní lodi se polsky říká „statek“.) Na fotografii vidíte statek Manhattan v Gdyni koncem 20. let minulého století. Gdaňskému zálivu původně kraloval přístav v Gdaňsku. V Ottově slovníku naučném nové doby (1933) se vysvětluje, proč se

začal stavět nový přístav v Gdyni: „V místě nynějšího přístavu byla do roku 1920 jen malá rybářská víska a přirozené kotviště. Zkušenosti z bolševického útoku 1920, potíže v jednání s Gdaňskem i obava, že gdaňský přístav nestačí potřebě polského zahraničního obchodu přes moře, vedly polskou vládu k odhodlání na tomto místě krátkého mořského pobřeží polského vybudovat co nejrychleji vlastní polský přístav, dosti rozsáhlý a dobře vybavený.“ To se podařilo. „Přes určitou setrvačnost a vliv dávné tradice československého obchodu přes Štětín, vzrůstá přepravní proud tohoto obchodu přes Gdyni prudce. Dovoz do ČSR přes tento přístav byl 1926 jen necelých 45.000, 1930 však již 378.055 t zboží, vývoz stoupl v tomto období z 1410 na 19.761 t. Dovoz je skoro tak velký jako dovoz čsl. zboží přes Hamburk po dráze a skoro takový jako veškerý dovoz do ČSR přes Štětín.“

V jazykovém koutku se nejprve podíváme do Jižní Koreje. Pedagogové země, která se v šetření PISA umísťuje nejlépe ze všech, začínají pochybovat o správnosti neustálého učení a testování žáků, z nichž místo spolupráce a rozvíjení tvůrčích schopností vyplývá soutěživost a rivalita. Pro článek na sedmé stránce jsme čerpali z amerických pramenů, a proto jsme si nebyli jisti, zda označení soukromé vyučovací instituce přepsané do angličtiny jako hagwon je správné i v češtině. Koreanistka Dr. Jiřina Růžová nám poradila, že v češtině je lepší použít přepis hakwon a přidala další informace. Škola obecně se řekne hakkjo a učitel je sonsengnim, v množném čísle sonsengnimdul. Vzhledem k tomu, že Korejský výzkumný ústav odborného vzdělávání a přípravy – KRIVET (zkratka ovšem pochází z anglického názvu instituce) s NÚOV před několika lety navázal styky, není vyloučeno, že budete mít možnost tyto poznatky uplatnit (viz Zpravodaj, 2005, č. 12, s. 4-5).

V článku na stránkách 7-8, který se zabývá zapeklým slovem stakeholder, se zmiňujeme o novém glosáři Cedefopu. Glosář existuje (zatím?) pouze v elektronické podobě. Rozhodli jsme se postupně přeložit do češtiny všechna hesla a jejich definice. Překlady budou vycházet na pokračování ve Zpravodaji a nakonec budou spojeny do jednoho elektronického souboru. Nezačali jsme od začátku abecedy, protože pro článek „Co to je, když se řekne stakeholder? byl glosář Cedefopu jedním z nepominutelných zdrojů.

Podle úspěšnosti Korejské republiky v šetření PISA by se dalo usoudit, že čím víc testů a učení, tím lepší výsledky. Porovnání praxe celostátního testování žáků základních škol v zemích Evropské unie (Eurydice) a výsledků šetření PISA (OECD) však tuto domněnku nepotvrdilo (viz s. 8-9). Finsko, které je v šetření PISA Korejské republiky zdatným soupeřem, se testováním žáků příliš nezabývá – provádí sice test v 6. a 9. ročníku, ale pouze na vybraném vzorku žáků (viz též článek Znovu finské školství, Zpravodaj, 2011, č. 5, s. 5). Špatně si nevede ani Nizozemsko, které provádí jen jeden test na konci primárního vzdělávání, ten však není povinný. Závěry z dostupných informací si však už můžete udělat sami.

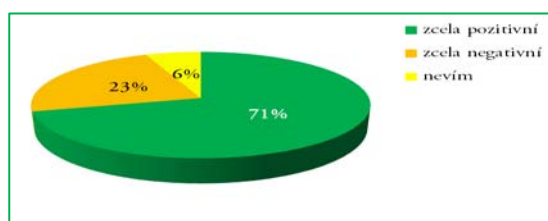
AK

Postoje Evropanů k odbornému vzdělávání

Na základě Kodaňského procesu¹ zahájila v roce 2010 Evropská komise desetiletý plán, jehož úkolem je přimět více lidí ke vstupu do odborného vzdělávání a přípravy (OVP) a dále zvyšovat jeho úroveň. Plán spadá pod širší iniciativu nazvanou **Evropa 2020** (viz rubrika **Zajímavé internetové adresy**). Podrobnosti plánu byly publikovány v prosinci 2010 v Bruggském komuniké², kde se uvádí, že OVP se má do roku 2020 stát pro mladé lidi atraktivnější. Jak je to s atraktivitou odborného vzdělávání v současnosti, zkoumalo šetření Eurobarometru³. Pro článek jsme vybrali jen některé z otázek⁴. Výsledky šetření jsou ve zprávě rozděleny do tří hlavních oddílů: **Atraktivita odborného vzdělávání v EU, Vnímání vlivu odborného vzdělávání na společnost, Poradenství a informace při výběru vzdělávací cesty.**

Atraktivita odborného vzdělávání v EU

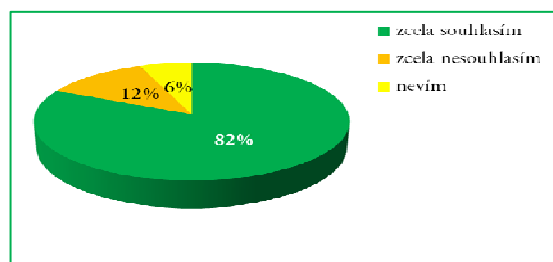
Myslíte si, že OVP má ve vaší zemi pozitivní, nebo negativní obraz?



71 % evropských občanů se domnívá, že odborné vzdělávání a příprava (OVP) je v jejich zemi vnímáno kladně. 23 % si myslí, že OVP má v jejich zemi negativní obraz. Ve všech členských státech je alespoň 50 % lidí přesvědčeno, že OVP má pozitivní obraz, mezi jednotlivými zeměmi jsou však značné rozdíly. Přinejmenším tři čtvrtiny respondentů v 10 zemích tvrdí, že OVP má pozitivní obraz, nejvíce z nich je na Maltě (92 %), ve Finsku (90 %) a v Rakousku (88 %).

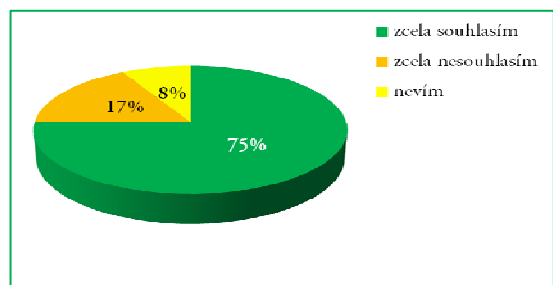
ČR se shoduje s průměrem EU 71 %. Ve Slovinsku a v Nizozemsku je o pozitivním obraze OVP přesvědčeno jen 50 % lidí.

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že lidé se v OVP učí způsobilostem, které zaměstnavatelé potřebují?



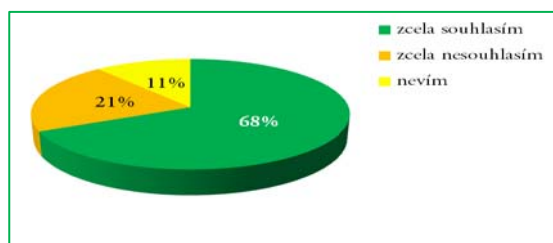
82 % respondentů z EU se domnívá, že lidé si v odborném vzdělávání a přípravě osvojují způsobilosti, které zaměstnavatelé potřebují. V ČR si to myslí dokonce 83 % lidí. 12 % občanů EU s tímto tvrzením nesouhlasí. Více než 75 % respondentů souhlasí s výše uvedeným tvrzením ve všech zemích EU s výjimkou čtyř členských států: Maďarska (62 %), Rumunska (68 %), Litvy a Slovinska (po 74 %). Zvláště silný souhlas projevíli respondenti z Kypru (95 %) a ze Švédska (91 %).

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP poskytuje vysoce kvalitní vzdělávání?



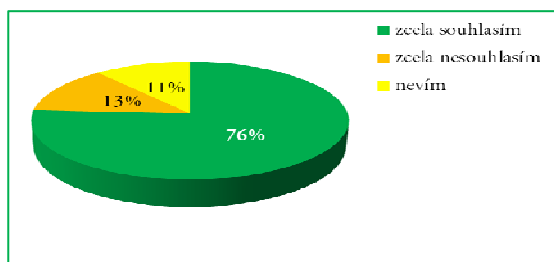
Velmi pozitivní je zjištění, že tři čtvrtiny všech respondentů (75 %) souhlasily s tím, že OVP nabízí vysoce kvalitní vzdělávání. Respondenti z 15 starších členských států EU (těch, které vstoupily do Evropské unie před rokem 2004) souhlasí v průměru ze 77 %, zatímco respondenti z 12 novějších členských států (těch, které vstoupily do EU v roce 2004 a v roce 2007) souhlasí v průměru pouze z 67 %. Česká republika se shoduje s průměrem EU – 75 %.

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP umožňuje lidem pokračovat ve studiu na vysoké škole?



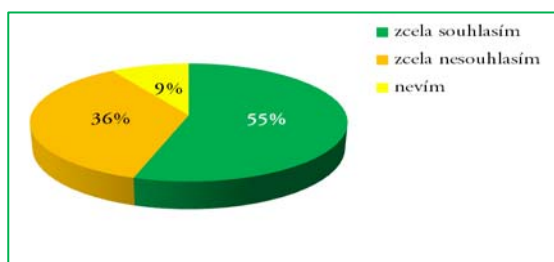
Více než dvě třetiny respondentů (68 %) věří, že OVP umožňuje absolventům pokračovat ve studiu na vysoké škole, zatímco 21 % s tím nesouhlasí. Alespoň dvě třetiny respondentů si myslí, že OVP umožňuje studovat na vysoké škole v 18 členských státech a většina s tím souhlasí ve všech zemích s výjimkou Belgie, kde s tím souhlasí jen 39 % a 58 % nesouhlasí. Výsledky se v jednotlivých zemích značně liší, nejvíce souhlasících respondentů je v Estonsku (86 %), v ČR je to 70 %.

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že učitelé (instruktoři, mistři apod.) v OVP jsou kompetentní?



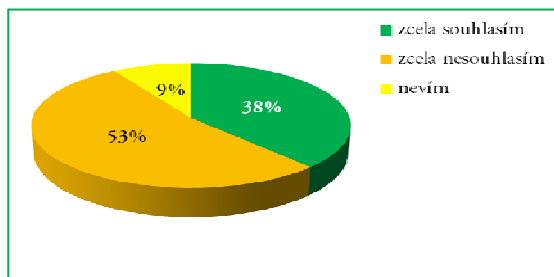
To je oblast, v níž je celkové hodnocení OVP veřejností velmi povzbuzující. Tři čtvrtiny respondentů (76 %) se shodují v názoru, že učitelé jsou kompetentní, jen 13 % respondentů s tím nesouhlasí. Mezi jednotlivými zeměmi nejsou velké rozdíly. Ve všech členských státech kromě Nizozemska (64 %) si více než 70 % respondentů myslí, že učitelé jsou kompetentní. V ČR s tím souhlasí 85 % dotázaných občanů.

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP vede k dobře placeným zaměstnáním?



Většina respondentů (55 %) věří, že OVP vede k zaměstnáním, která jsou dobře placena. S tím nesouhlasí více než třetina lidí (36 %). Výsledky za jednotlivé země se velmi liší v názoru na to, zda je OVP cestou k dobře placené práci. Největší důvěru v jeho potenciál v tomto směru má Rakousko (79 %), Malta (74 %) a Kypr (72 %). Na opačném konci jsou: ČR (49 %), Litva (47 %), Rumunsko (46 %), Maďarsko (45 %), Slovinsko (36 %) a Francie (34 %).

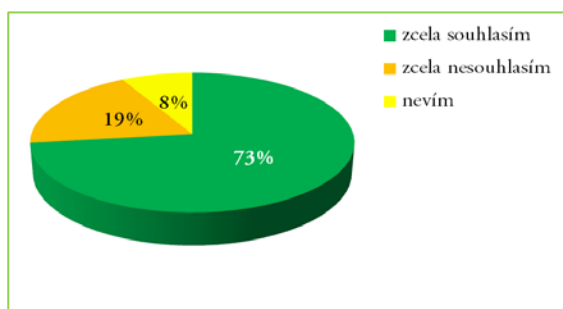
Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP vede k zaměstnáním, která nejsou společensky oceňována?



38 % respondentů se domnívá, že OVP připravuje pro zaměstnání, která nejsou ve společnosti považována za dobrá, většina (53 %) s tímto názorem nesouhlasí. Jen ve třech členských státech se většina respondentů přihlásila k tomu, že OVP vede k podřadnějším zaměstnáním: Slovinsko (63 %), Belgie (52 %) a Maďarsko (51 %). Naopak v sedmi zemích si méně než třetina lidí myslí, že OVP vede k málo prestižním zaměstnáním, nejméně z nich na Maltě (15 %), v Bulharsku (22 %) a v Irsku (25 %). Respondenti z 12 novějších členských států jsou nad průměrem EU, protože 42 % z nich si

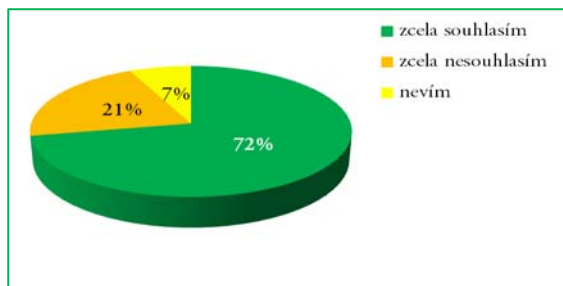
myslí, že OVP vede k méně oceňovaným zaměstnáním, totéž si myslí jen 37 % respondentů z 15 starších zemí EU.

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP vede k profesím, po nichž je na trhu práce velká poptávka?



Téměř tři čtvrtiny respondentů z EU (73 %) jsou toho názoru, že OVP vede k profesím, které jsou na trhu práce velmi žádané. S tím nesouhlasí 19 % dotazovaných. Ve všech členských státech je těch, kteří souhlasí, většina. V 18 zemích sdílí tento názor přinejmenším 70 % lidí. Výsledky za jednotlivé země se pohybují od 89 % souhlasících ve Finsku po 58 % v Rumunsku. V ČR s tímto tvrzením souhlasí 74 %.

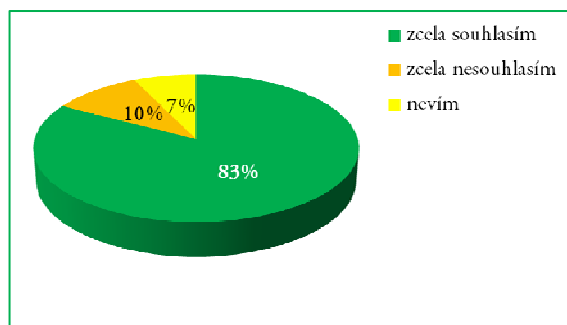
Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP poskytuje dobré kariérní vyhlídky?



Téměř tři čtvrtiny respondentů z EU (72 %) věří tomu, že OVP poskytuje dobré kariérní příležitosti, s čímž nesouhlasí pětina dotazovaných (21 %). Lidé z 15 starších zemí EU tomu věří více (74 %) než respondenti z 12 novějších zemí (64 %). ČR (59 %) patří mezi skeptičtější z těchto 12 zemí.

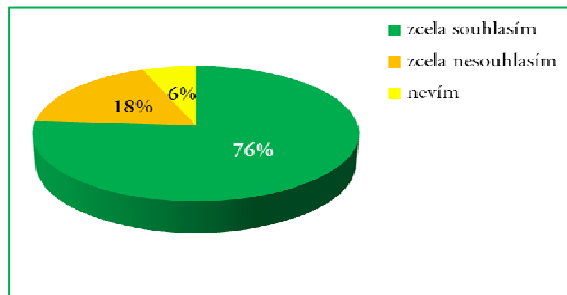
Vnímání vlivu odborného vzdělávání na společnost

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP pozitivně přispívá k národnímu hospodářství vaší země?



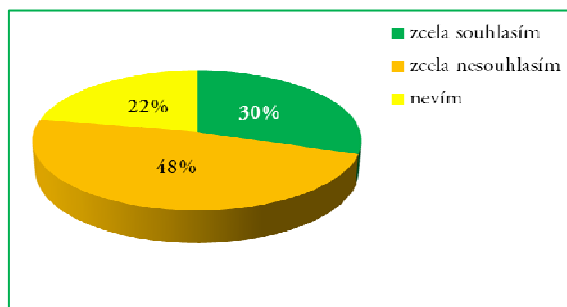
Občané EU se velkou většinou (83 %) shodují v tom, že OVP pozitivně přispívá k hospodářství v dané zemi. S tím nesouhlasí pouze 10 % respondentů. Ve 20 státech EU si alespoň 80 % lidí myslí, že OVP má pozitivní ekonomický vliv (v ČR 81 %). V sedmi zbývajících státech je o tom přesvědčeno méně lidí, např. v Rumunsku (70 %) a v Lotyšsku (67 %). Naopak ve Finsku je souhlas téměř jednomyslný (97 %). 15 starších zemí EU dosahuje v průměru 84 %, zatímco novější členské státy 79 %.

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP hraje roli ve snižování nezaměstnanosti ve vaší zemi?



Tři čtvrtiny respondentů z EU (76 %) věří tomu, že OVP hraje kladnou roli ve snižování nezaměstnanosti v jejich zemi. Zhruba pětina lidí (18 %) si nemyslí, že OVP má nějakou zásluhu na snižování nezaměstnanosti. Mezi jednotlivými zeměmi jsou velké rozdíly sahající od 90 % ve Finsku až po 59 % v Lotyšsku. Respondenti z 15 starších zemí EU více souhlasí s tím, že OVP snižuje nezaměstnanost (78 %), než respondenti z 12 novějších zemí (71 %). V ČR souhlasí také 71 %.

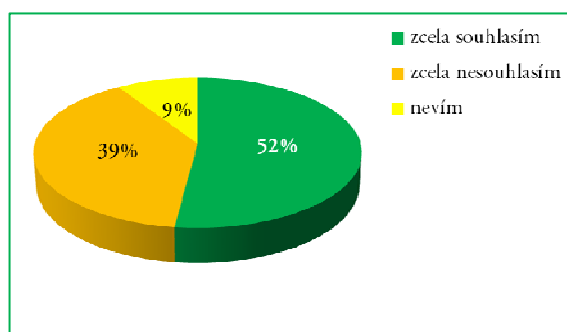
Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že OVP nepodporuje postoje přátelské k životnímu prostředí?



Schopnost OVP podporovat „zelené“ cíle je zpochybňována, protože téměř třetina (30 %) respondentů z EU souhlasí s tím, že OVP nepodporuje environmentálně přátelské postoje. Na druhou stranu s tímto názorem nesouhlasí 48 % lidí. Alespoň jedna třetina respondentů souhlasí s tím, že OVP nepodporuje environmentálně přátelské postoje, v 11 zemích, např. v Maďarsku (45 %), v Itálii (42 %) a na Slovensku (41 %). Nejvíce nesouhlasí respondenti z Kypru (71 %). Respondenti z 12 novějších zemí souhlasí více (35 %), než respondenti z 15 starších zemí (29 %). V ČR souhlasí také 29 % lidí.

Poradenství a informace při výběru vzdělávací cesty

Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že mladým lidem ve vaší zemi je ze strany škol a úřadů práce poskytováno dostatečné poradenství týkající se vzdělávacích a kariérových příležitostí?



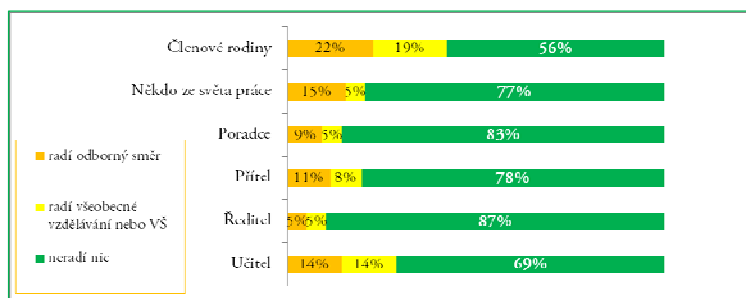
Většina (52 %) občanů EU si myslí, že mladí lidé dostávají dostatečné poradenství o možnostech vzdělávání a kariérních cest prostřednictvím škol a úřadů práce, i když velká menšina (39 %) s tím nesouhlasí. Alespoň 50 % lidí ve 23 zemích EU souhlasí s tím, že poradenství je dostatečné, ve čtyřech zbývajících zemích je to méně než 50 %: ve Francii (36 %), v Rumunsku (45 %), v Litvě (46 %) a v Lucembursku (48 %). V některých zemích je velká většina respondentů přesvědčena o dobré úrovni poradenství pro mladé lidi: na Maltě (85 %), ve Finsku (78 %), na Slovensku a v Rakousku (70 %). V ČR s tím souhlasí 55 %.

Faktory pro volbu odborného vzdělávání

Většina respondentů uvedla jako důvod pro výběr odborné vzdělávací cesty osobní zájem, ten byl důležitý pro 94 % z nich, jen 6 % uvedlo, že zájem o obor nebyl důležitým faktorem. Druhým nejdůležitějším faktorem jsou vyhlídky na budoucí zaměstnání, ty byly důležité pro 89 % respondentů, pro 11 % důležité nebyly. Druh vyučování (praktické nebo akademické) byl důležitý pro 86 % dotázaných, nedůležitý pro 13 %. Image školy nebo zaměstnavatele ovlivnila 73 % lidí v rozhodnutí zvolit si odbornou dráhu, 17 % uvedlo, že pro ně nebyla moc důležitá. 70 % respondentů uvedlo délku studia jako důležitý faktor, pro 30 % neměla délka studia vliv. Náklady na studium a živobytí byly důležité pro 61 % lidí a zanedbatelné pro

38 %. Vzdálenost od domova je nejméně důležitým zvažovaným faktorem, pro 50 % dotazovaných byla důležitá pro rozhodnutí zvolit si odbornou dráhu, pro 42 % nebyla důležitá.

Činitelé ovlivňující volbu vzdělávací cesty



Nejobvyklejším zdrojem rad pro respondenty z EU jsou rodiče nebo další členové rodiny. 41 % lidí uvedlo, že dostali rady z tohoto zdroje; 22 procentům z nich rodina poradila OVP, 19 procentům všeobecné nebo vysokoškolské vzdělávání. 56 % dotazovaných nedostalo od své rodiny žádnou radu ohledně vzdělávací dráhy. 50 % respondentů z 12 novějších členských států dostalo rady od rodiny (30 % rad pro OVP), v 15 starších členských státech to bylo 39 % respondentů (20 % pro OVP). 20 % respondentů z EU uvádí, že jim poradil někdo ze světa práce. 28 % získalo rady od učitele. 19 % uvádí, že jim poradil přítel. 14 % dostalo rady od poradce. 10 procentům poradil ředitel školy. V osmi členských státech dostala většina respondentů rady od členů rodiny, nejvyšší podíly byly zaznamenány na Slovensku (67 %), v ČR (66 %) a v Rumunsku (66 %). (V každé kategorii připadají chybějící 3 % na „nevím“.)

Anna Konopásková

¹ *Reforma odborného vzdělávání a přípravy 2002–10.*

Zpravodaj, 2011, č. 1, s. 3–5.

<http://www.nuov.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/2011/Zp1101a.pdf>

² *Bruggské komuniké alias Komuniké z Brugg*

http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/vocational/brugges_cs.pdf

³ *V průběhu šetření bylo dotazováno 26 840 evropských občanů ve věku od 15 let na to, co si myslí o OVP. Šetření probíhalo od 4. do 19. června 2011 ve všech 27 státech EU.*

⁴ *Srovnání postoje k odbornému vzdělávání a přípravě mezi EU a ČR najdete na adrese:*

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_369_fact_cz_cz1.pdf

Pramen:

Attitudes towards vocational education and training. Summary. Special Eurobarometer 369. Conducted by TNS Opinion & Social at the request of Directorate-General Education and Culture. Survey co-ordinated by Directorate-General Communication. European Commission, 2011. 29 s.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_369_sum_en.pdf

Snahy o reformu korejského školství

Korejští žáci se umísťují velmi dobře v mezinárodních testech znalostí hlavně proto, že téměř veškerý čas, kromě doby, kdy spí, věnují učení. Tento vzdělávací masochismus se nyní někteří politici snaží vymýtit.

Korejský prezident se při své inauguraci v roce 2008 vyslovil proti uniformnímu kurikulu a základnímu školství, které je zcela podřízeno přijímacím zkouškám na střední školu.

Korejští rodiče investují do vzdělávání svých dětí, protože vědí, že ten, kdo absoluuje vysokou školu, bude dobře zabezpečen do budoucna. Normální školní vzdělávání k tomu nestačí také proto, že učitelé ve školách často nejsou kvalitní, a tak rodiče neváhají platit doučování v soukromých večerních až nočních školách (*hakwon*), kde schopní učitelé doučují žáky osobně nebo online, a jejichž služby jsou velice drahé. V důsledku nočního studia pak žáci občas spí při školním vyučování.

Vláda chce zabránit ponocování dětí, a tak skupiny státních úředníků chodí po desáté večer po Soulu a odhalují tajné noční doučovací kroužky v prostorách nad restauracemi, v knihovnách, kde je dovoleno studovat po 22. hodině jen individuálně, a v jiných skryších.

Žáci, kteří nechtějí podstupovat doučování, se mohou, nemají-li příliš ambiciózní rodiče, rozhodnout pro střední odbornou školu, kde nejsou na uchazeče kladeny tak přísné požadavky.¹

Korejští pedagogové začínají docházet k názoru, že neustálé biflování a testování žákům škodí, protože nemohou projevit svou osobnost, kreativitu a nadání. Proto bylo jmenováno 500 přijímacích úředníků, jejichž úkolem je posuzovat uchazeče o studium na univerzitě nejen podle výsledků testů a známek, nýbrž také podle schopností. **AK**

¹ *Více o odborném vzdělávání v Koreji v článku: Konkurence rozvíjejících se zemí v OVP. Zpravodaj 7-8/2009, s. 12–15.*

<http://www.nuov.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/2009/Zp0908a.pdf>

Pramen: Ripley, Amanda. *Teacher, leave those kids alone. TIME*, Vol. 178, No. 13 (2011), p. 36–41.

Co to je, když se řekne *stakeholder*?

Slovo *stakeholder* je velmi frekventované v současných publikacích o školství a vzdělávání psaných evropskou angličtinou. Někdy i v českých překladech, protože je považováno za nepřeložitelné. V článku se zabýváme tím, jak se význam tohoto termínu v čase posunoval, jak je překládán do jiných jazyků a co si s ním máme počít my.

Začneme konstatováním, že *Encyclopaedia Britannica* z roku 1929 termín *stakeholder* nezná (přechází od *stair* rovnou ke *stalactite*). Osička – Poldauf (1970) zná jen *držitele banku*. Současné anglicko-české slovníky (např. Fronek, Leda 2007) slovo *stakeholder* opomíjejí. Blackův právní slovník (Victoria Publishing 1993) uvádí jen původní význam slova *Třetí, nezúčastněná osoba, u níž sázející složí vsazené částky*.

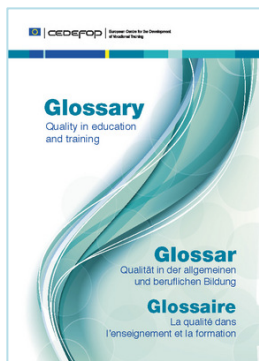
Internetový slovník *The Free Dictionary*¹ vysvětluje oba významy slova *stakeholder*:

1. (Ekonomie, Účetnictví & Finance / Bankovníctví & Finance) osoba nebo skupina osob, která vlastní významnou část podnikových akcií/podílů.
2. (Vztahy v obchodě a průmyslu & terminologie lidských zdrojů) osoba nebo skupina osob, která nevlastní akcie / podíly v podniku, je však ovlivněna jeho působením, např. zaměstnanci, zákazníci, místní společenství apod.

Druhá definice se přibližuje významu, v jakém je slovo *stakeholder* používáno ve školství a vzdělávání obecně, jen je třeba nahradit podnik vzdělávací institucí, školským úřadem apod.

Na Internetu jsme ještě zůstali a podívali se na internetový slovník *LEO*². Tam jsme zjistili, že pro termín *stakeholder* existuje osm německých ekvivalentů (a že Němci *kreslí* smajlíka v opačném pořadí (-: než my), z nichž se pro naše účely alespoň trochu hodí:

- *der Akteur* – aktér
- *der Anspruchsberechtigte* – oprávněný žadatel
- *der Geschäftsinteressent* – obchodní zájemce
- *der Interessenvertreter* – lobbista
- *Mitglied einer Interessengruppe* – člen zájmové skupiny



Z internetového zdroje pochází i nový trojjazyčný Glosář s podtitulem *Kvalita ve vzdělávání a profesní přípravě*³, který vydal Cedefop. Heslo *Stakeholders* je v množném čísle a týká se těchto činitelů v odborném vzdělávání a přípravě. Výklad hesla vychází z jiného glosáře, jenž zpracoval

Evropský institut veřejné správy (*European Institute of Public Administration* – EIPA). V české verzi glosáře EIPA⁴ je pod heslem *Zainteresované strany* (*Stakehol-*

ders) uvedeno: *Osoby nebo skupiny osob mající zájem na výkonnosti nebo úspěchu organizace, např. zákazníci, občané, zaměstnanci, společnost, média, dodavatelé, podnikatelé. Zainteresanou stranou může být také sama organizace nebo její část. Všechny zainteresované strany nemají stejné postavení.*

Heslo z glosáře Cedefopu lze přeložit takto (pro srovnání uvádíme i anglický, německý a francouzský text):

Zainteresané strany v odborném vzdělávání

Všichni ti, kdo mají zájem, finanční nebo jiný o činnosti v odborném vzdělávání, například političtí činitelé, občané / zákazníci, zaměstnavatelé / zaměstnanci, společnost, organizace veřejného sektoru atd.

Stakeholders in VET

All those who have an interest, whether financial or not, in VET activities, for example, policymakers, citizens / customers, employers / employees, society, public service organisations, etc.

Akteure / Stakeholder in der Berufsbildung

All jene, die ein Interesse, ob finanzieller oder sonstiger Art, an Berufsbildungsmaßnahmen und -aktivitäten haben. Dies sind politische Entscheidungsträger, die Bürger bzw. die Kunden, die Beschäftigten und die Arbeitgeber, die Gesellschaft, öffentliche Einrichtungen usw.

Acteurs de l'EFPP

L'ensemble des intervenants ayant un intérêt, financier ou autre, dans les activités d'EFPP. Il peut s'agir des décideurs politiques, des citoyens / clients, des salariés / employeurs, la société, les organisations du secteur public, etc.

Ekonom Oldřich Dědek dělal počátkem 90. let korektury překladu americké učebnice aplikované ekonomie, kterou jsme překládali ve VÚOŠ. Tenkrát se moderní česká ekonomická terminologie teprve tvořila a výrazy jako *cash flow* nebo *accountability* působily problémy, protože první anglicko-český ekonomický slovník vyšel až v roce 1994 (heslo *stakeholder* v něm stejně chybělo). O dva roky později vydal Oldřich Dědek příruční slovníček⁵, ve kterém je *stakeholder* jako *participant, participující (zájmová) skupina*.

Na webu ministerstva školství se v rubrice *Otázky a odpovědi k Bílé knize terciárního vzdělávání* také objevuje termín *stakeholder*⁶. Navrhuje se zavedení českého

ekvivalentu: *Důležité je, že různé typy škol mají různé typy externích „stakeholders“. Nemusí jít jen o podnikatele a představitele regionální politiky, ale často např. o představitele výzkumných a kulturních institucí. Možná je načase zavést pro tuto skupinu český ekvivalent „externí aktéři či hráči“.*

Ekvivalent aktéři, přestože ho podle glosáře Cedefopu používají Němci a Francouzi, není přesný. *Stakeholders* nejsou jenom ti, kdo aktivně jednají, ale i ti, kteří jsou ovlivňováni, aniž proti tomu mohou cokoliv dělat, např. žáci a studenti.

Rozdíl mezi *shareholders* a *stakeholders* popsal filozof Václav Bělohradský v otevřeném dopise předsedovi české sociální demokracie⁷:

Co je politika v epoše globalizace? Politika je ve všech svých formách vynalézáním narativů, v jejichž rámci se smrtelně znepřátelené strany mohou smířit – například katolíci a protestanti jsou jen dvě různá náboženská přesvědčení uvnitř narativu „liberální stát“. Každá epocha má svůj „smrtelný konflikt“, který je třeba překonat, jinak se společnost rozpadne. V globalizované ekonomice je smrtelným konfliktem spor mezi stakeholders a shareholders. Shareholders jsou zákonem oprávněni k ekonomickému rozhodování, akcionáři třeba; stakeholders jsou všichni ti, kdo budou tím rozhodováním zasaženi. Jejich životní projekty jsou v sázce – at stake, ale právo ekonomicky rozhodovat mají jen shareholders. Tato asymetrie dosáhla tak obudných rozměrů, že všechny politické strany ji musí nějak řešit, jinak by demokracie ztratila jakoukoli kredibilitu. Vše, čemu říkáme „ekonomika“ je sevřeno v tomto konfliktu, existuje proto jen „politická ekonomie“.

Zřejmě se budeme muset vzdát myšlenky na nalezení jednoslovného ekvivalentu k termínu *stakeholder, stakeholders*. Měli bychom zůstat u poměrně výstižného označení *zainteresované strany*, na kterém jsme se shodli při vytváření Anglicko-českého a česko-anglického slovníku pro (odborné) vzdělávání⁸. Slovník je průběžně doplňován.

Anna Konopásková

¹ <http://www.thefreedictionary.com/>

² Ein Online-Service der LEO GmbH <http://dict.leo.org/>

³ Cedefop. Glossary/Glossar/Glossaire : *Quality in education and training / Qualität in der allgemeinen und beruflichen Bildung / La qualité dans l'enseignement et la formation*. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2011, 232 p. ISBN 978-92-896-0740-4

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/17663.aspx>

Glosář je k dispozici pouze v elektronické podobě. Jednotlivá hesla budeme postupně překládat do Zpravodaje, až budou přeložena všechna, vydáme je znovu v jedné elektronické publikaci. Heslem *stakeholders in VET* začínáme, protože je zrovna aktuální.

⁴ Společný hodnoticí rámec – CAF 2006. Praha : Národní informační středisko pro podporu jakosti, 2007. 112 s. ISBN 978-80-02-01901-5

http://www.eipa.nl/files/File/CAF/Brochure2006/Czech_2006.pdf

⁵ DĚDEK, Oldřich. *Stručný anglicko-český slovník ekonomických termínů a zkratk*. 1. vyd. Praha : Management Press, 1996. 137 s. ISBN 80-85943-15-8

⁶ <http://www.msmt.cz/bila-kniha/otazky-a-odpovedi-k-tezim-bile-knihy-terciarniho-vzdelavani>

⁷ Václav Bělohradský: *Politika a peníze* (Právo 1. 10. 2011).

⁸ http://www.nuov.cz/uploads/Periodika/ZPRAVODAJ/Slovník_aktualizace.pdf

Celostátní testování žáků a šetření PISA

O celostátním testování žáků základní škol se uvažuje i u nás. Jaký vliv má testování na znalosti žáků a kvalitu škol se zatím ještě příliš neví. Proto nás napadlo porovnat způsoby testování žáků v základních školách v jednotlivých zemích EU, které jsou popsány v publikaci Eurydice z roku 2009, s výsledky šetření PISA z téhož roku.

Tabulka na další stránce ukazuje výsledky porovnání. Ve třech sloupcích vedle názvu země jsou uvedeny druhy testů: *povinný test* (PT), *test na vzorku žáků* (TV) a *nepovinný test* (NT). Nejúspěšnější evropskou zemí v šetření PISA je Finsko (nebyť Korejské republiky a jejich *hakwon* – viz s. 6, byli by Finové ve všem první). Přitom se ve Finsku testuje jen na vzorku žáků. Následuje Nizozemsko, kde je testování nepovinné. Dobře se umístila Belgie, která v PISA vystupuje jako jeden celek (Valonské společenství má 1 PT, Vlámské dva testy na vzorku žáků). Na předních místech je i Estonsko, které má 1 PT a dva na

vzorku žáků. Do spolku úspěšnějších lze zařadit i Polsko (2 PT). Na opačném konci je Lucembursko (3 PT). Souvislost mezi počtem testů a výsledky PISA tak není patrná.

Anna Konopásková

Prameny:

EURYDICE. *Celostátní testování žáků v Evropě: Cíle, organizace a využití výsledků*. Brusel : Eurydice, 2010. 108 s. ISBN 978-92-9201-063-8

Palečková, Jana, Tomásek, Vladislav a Basl, Josef. *Hlavní zjištění výzkumu PISA 2009. Umíme ještě číst?* Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 2010. 51 s. ISBN 978-80-211-0608-6

Země	PT	TV	NT	Počet testů a ročníky, v nichž se zadávají	čten.	mat.	přír.
Belgie fr	1			6. ročník primárního vzdělávání	8	9	16
Belgie de					8	9	16
Belgie nl		2		6. a 8. ročník	8	9	16
Bulharsko	3			4., 5. a 6. ročník	-	-	-
Česká rep.					27	22	19
Dánsko	10			mezi 2. a 8. ročníkem	19	14	21
	1			9. ročník			
Německo	1			9. ročník	16	12	9
Estonsko		2		3. a 6. ročník	10	11	6
	1			9. ročník			
Irsko	3			konec 1. třídy a začátek 2. třídy; konec 4. třídy a začátek 5. třídy; 3. ročník postprimárního vzdělávání	17	27	15
		2		2. a 6. ročník			
Řecko					25	31	31
Španělsko		1		4. ročník primárního vzdělávání	26	29	29
Francie		4		dva na konci primárního vzdělávání a dva na konci povinného vzdělávání	18	17	22
			1	3. ročník primárního vzdělávání (známý jako 'CE2')			
	1			první ročník nižšího sekundárního vzdělávání			
Itálie		3		dva v 5. ročníku primárního vzdělávání; jeden v 1. ročníku nižšího sekundárního vzdělávání	23	30	28
	1			3. ročník nižšího sekundárního vzdělávání			
Kypr	1			6. ročník	-	-	-
Lotyšsko	3			3., 6. a 9. ročník	-	-	-
Litva		2		každý rok buď ve 4. a 8. ročníku, nebo v 6. a 10. ročníku	-	-	-
			1	10. ročník			
Lucembursko	3			3. a 6. ročník primárního vzdělávání, a 5. ročník sekundárního vzdělávání	30	25	30
Maďarsko	3			4., 6. a 8. ročník	21	24	17
Malta	8			4., 5. a 6. ročník primárního vzdělávání; 1. až 5. ročník sekundárního vzdělávání	-	-	-
			2	6. ročník primárního vzdělávání; konec sekundárního vzdělávání			
Nizozemsko			1	závěrečný ročník primárního vzdělávání	7	7	8
Rakousko		2		4. a 8. ročník	31	19	25
Polsko	2			6. ročník primárního vzdělávání; 3. ročník nižšího sekundárního vzdělávání	12	20	14
Portugalsko	3			4., 6. a 9. ročník	22	28	26
Rumunsko		1		4. ročník	-	-	-
	2			7. a 8. ročník			
Slovinsko			1	6. ročník	24	15	13
	1			9. ročník			
Slovensko	1			9. ročník	28	18	27
Finsko		2		6. a 9. ročník	2	2	1
Švédsko	3			3., 5. a 9. ročník	15	21	24
Anglie	2			2. a 6. ročník	20	23	12
Wales					20	23	12
Severní Irsko			1	6. ročník	20	23	12
Skotsko			6	5 testů z Národní banky testů pro 5 až 14leté (<i>National Assessment Bank</i>) a jeden test ve 4. roč. sekundárního vzdělávání	20	23	12
		4		3., 5. a 7. ročník primárního vzdělávání; 2. ročník sekundárního vzdělávání			
Island	2			4. a 7. ročník	13	13	23
Norsko	4			2., 5., 8. a 10. ročník	9	16	20

PT = povinný test; TV = test na vzorku žáků; NT = nepovinný test; čten. = čtenářská gramotnost; mat. = matematická gramotnost; přír. = přírodovědná g.

Používání weblogů v profesní přípravě v SRN

Weblogy (onlinové deníky) se těší velké oblibě. Mají využití i v přípravě učňů. Vytváření weblogů u učňů podporuje psaní, čtení a připravenost k diskusi. Článek je určen učitelům a vychovatelům, aby věděli, jak blogu využívat při své práci.

Co to je weblog?

Weblog je deník nebo časopis vedený na webových stránkách a tudíž většinou veřejně přístupný. Z technického hlediska jsou weblogy jednoduché systémy správy obsahové náplně (*content management*) webu. Umožňují učňům publikovat informace, názory a zkušenosti – bez znalosti programovacích jazyků. Příspěvky se mohou přizpůsobovat osobním zálibám. Weblog se skládá ze seznamu chronologicky řazených článků/záznamů. Může jít o osobní zážitky i odborná témata. Weblog může být na Internetu přístupný buď veřejně, nebo je omezen jen na určitý okruh čtenářů a autora weblogu tím, že je chráněn heslem. Návštěvníci weblogu mohou přidávat k záznamům komentáře, a tak dochází k diskusi.

Trocha terminologie neuškodí

Označení *weblog* se skládá ze dvou slov *web* (sít) a *log* (původně lodní deník). Zkráceně se *weblog* označuje jako *blog*. Sloveso *blogovat* znamená vést si onlinový deník. *Blogger* (nebo *blogger*) je ten, kdo si weblog vede.

Přednosti blogu

- Texty se mohou na Internetu zveřejňovat rychle a snadno.
- Blog lze založit během několika minut.
- Existují bezplatné blogy.
- Blog lze vyhledat, komentovat a psát do něj všude, kde je připojení k Internetu.
- Texty a obrázky se dají posílat i pomocí mobilu.

Potenciál blogů pro profesní přípravu

Blogy se v profesní přípravě dají používat univerzálně – pro všechny profese, odvětví a podniky. Práce s blogy v profesní přípravě však může být velmi rozdílná. Především se nabízí k zajišťování pracovních a učebních procesů a k volnému zachycování učebního pokroku.

Blog jako učební deník

Tyto blogy mohou ukazovat vývoj a pokroky v učení ve školním roce a déle. Individuální učební deník – skládající se ze známek a komentovaných výroků – dává učňům na vědomí, jakých pokroků dosáhli.

Blog jako projektový deník

Blog může být během projektového týdne k dispozici projektovým skupinám tak, aby se zachytily jednotlivé pracovní kroky a zajistily se pracovní výsledky. Učni tak

mohou reflektovat vlastní učební proces a učení v projektovém týmu.

Blog jako projektová dokumentace

Pomocí blogů lze dokumentovat vzdělávací aktivity – např. semináře, vyhledávání, výlety, projektové dny. Blogy se mohou pro učně stát aktuálními novinami.

Blog jako varianta protokolu

Na blogu mohou být také protokoly porad. Obsah tak zůstává transparentní a lze ho vždy opět vyhledat.

Jak si pro sebe a učně zřídit blog?

Vlastní blog si lze zřídit na Internetu u různých poskytovatelů (např. <http://www.myblog.de>) – většina blogů je bezplatná. U poskytovatele se přihlásíte jako uživatel a dostanete uživatelské jméno a heslo. Pak si můžete založit vlastní blog a zvolit písmo, barvu, styl a velikost písma. Rozhodnete se, zda chcete povolit komentáře návštěvníků stránky a vytvoříte první záznamy. Váš blog je hned po zřízení vidět na síti na nově založené stránce s vlastní internetovou adresou. Blog má dvě úrovně: správcovskou a veřejnou. Na správcovskou úroveň se dostanete pod uživatelským jménem a heslem a zde píšete vlastní nové příspěvky. Veřejnou úroveň vidí na síti každý. Zde mohou návštěvníci přidávat k záznamům komentáře. Učni mohou využívat obě úrovně.

Rozhodnete-li se pro bezplatný blog, musíte se zpravidla smířit s reklamami. Abyste nezažili nepříjemná překvapení, zjistíte si:

- Jaké reklamy se na blogu objevují?
- Jaký druh reklam se objevuje přes den a v noci?
- Zda se reklama prodlužuje s délkou blogu, popřípadě, jestli jí není příliš mnoho.

Při práci s blogem v profesní přípravě se s přibývajícím praxí vyskytují také problémy. Po počátečním nadšení pro blogování může motivace učňů hodně klesnout, pokud učitel (*Ausbilder*) neuplatňuje důsledný didaktický koncept. Učňům je třeba připomenout, že zřídí-li si blog, nechráněný heslem, tedy veřejně přístupný, měli by si dát pozor na to, jaké údaje o sobě poskytují. Používat jen křestní jména, neuvádět telefonní čísla či název podniku.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Dassler, Stefan. Der Einsatz von Weblogs in der Ausbildung. Wirtschaft und Berufserziehung, 2010, Nr. 5, S. 41-42.

Pedagogická kvalifikace podnikových učitelů

Jak dalece mají učební podniky v Německu na zřeteli pedagogickou kvalifikaci zaměstnanců, když je pověřují vzdělávacími úkoly.

Změněné rámcové podmínky a nové požadavky

Aktuální trh učebních míst ukazuje, že se situace obrací od nedostatku učebních míst k nedostatku uchazečů o učební místo. Hlavní příčinou jsou demografické změny. Počet absolventů všeobecně vzdělávacích škol (ISCED 2), kteří nejsou oprávněni ke studiu na středních školách a proto směřují do duálního systému, v roce 2009 oproti předchozímu roku poklesl přibližně o 32 000 na necelých 602 000. Tento trend bude v příštím desetiletí pokračovat s meziročním poklesem v průměru o 3 procenta.

To znamená, že si podniky budou při ucházení se o učně více konkurovat a budou nuceny vzdělávat mladistvé se slabšími vstupními předpoklady. Z toho vyplývají vyšší požadavky na pedagogickou kvalifikaci vzdělávacího personálu. To si příslušní aktéři z oblasti profesní přípravy uvědomují. Důkazem je opětné zavedení povinnosti splnění kvalifikačních požadavků na mistry odborné výchovy (*Ausbilder*)¹ v pedagogice profesní přípravy a pedagogice práce k 1. srpnu 2009 ve spojení s novelizací *Předpisu o kvalifikačních požadavcích na učitele*.

Dotazování podniků na pedagogickou kvalifikaci vzdělávacího personálu

Existují pravidelná šetření Spolkového statistického úřadu týkající se úspěšnosti zkoušek z *Předpisu o kvalifikačních požadavcích na učitele* a mistrovských zkoušek. Poznatky o tom, jaký význam kvalifikace v pedagogice profesní přípravy u vzdělávacího personálu v podnikové praxi skutečně má, však téměř neexistují. Odkazy může poskytnout anketa týkající se utváření a provádění podnikového vzdělávání, kterou koncem roku 2008 provedl Spolkový ústav odborného vzdělávání (BIBB) u 1068 učebních podniků. Podniky byly mimo jiné dotazovány na to, jak důležité k tomu, aby u nich zaměstnanci byli pověřeni vzdělávacími úkoly, jsou:

- ukončený kurz k *Předpisu o kvalifikačních požadavcích na učitele*;
- ukončená mistrovská zkouška.

Odpovědi na to – přepočteno na celkovou proměnnou – umožňují odhadnout všeobecnou hodnotu pedagogické kvalifikace pro plnění vzdělávacích úkolů.

Celková proměnná Všeobecný význam formálně splněných kvalifikačních požadavků na učitele v pedagogice profesní přípravy

Relevance obou formálních kvalifikačních požadavků v pedagogice profesní přípravy na vzdělávací personál se u dotázaných podniků udávala na šestistupňové stupnici (od 1 = zcela nedůležité po 6 = velmi důležité). Podle druhu podniku a personální struktury přichází pro prokázání pedagogické způsobilosti učitelů v úvahu buď *Předpis*

o kvalifikačních požadavcích na učitele, nebo *mistrovská zkouška*, a proto musela být nejdříve vytvořena proměnná, která vyjadřuje všeobecný význam formální kvalifikace učitelů v pedagogice profesní přípravy nezávisle na tom, na jakém základě byla získána a prokázána. Za tím účelem byly využity kombinace odpovědí na otázky týkající se významu obou kritérií. Pro hodnotu celkové proměnné bylo rozhodující nejvyšší zařazení relevance u jednotlivých kritérií.

Zajímavější je otázka, zda se tato hodnota mění s rysy podnikové struktury a strategie. Do analýzy proto byly zahrnuty strukturální rysy: velikost podniku, hospodářský sektor (sekundární, terciární, veřejný), region (východ / západ), podíl učňů na počtu zaměstnanců a potřeba odborných sil a charakteristické rysy strategie (investiční motiv a produkční motiv). S tím jsou spojeny tyto úvahy:

▪ V četných studiích se pro kvalitu a uspořádání profesní přípravy ukázala jako relevantní velikost podniku. K zohlednění hospodářského sektoru a regionu dochází ve vztahu k vývoji problémů s dorostem v nových zemích a v řemeslech, který platí převážně v sekundárním sektoru. Na základě toho byl zařazen i podíl učňů na počtu zaměstnanců a očekávaná potřeba odborných sil. Pomocí strukturálních proměnných se má prověřovat, zda lze dají najít odkazy na růst významu pedagogické kvalifikace učitelů na základě sociálně strukturálních změn u učňů.

▪ Investiční a produkční motiv jsou základní vlivné veličiny pro účast na vzdělávání, přičemž u investičního motivu dochází k účasti na vzdělávání s cílem zajištění vlastní potřeby odborných sil, zatímco u produkčního motivu jsou zajímavé produkční výkony, které provádějí učni. Existují podklady k tomu, že motivy ovlivňují kvalitu profesní přípravy, a proto se má zkoumat, zda se projevují také při posuzování formální pedagogické kvalifikace učitelů.

Význam formální kvalifikace učitelů v pedagogice profesní přípravy – rozdílné názory

Učební podniky vidí obecný význam formálně prokázané kvalifikace učitelů v pedagogice profesní přípravy rozdílně. Zatímco každý pátý podnik toto prokázání pokládá za velice důležité pro to, aby zaměstnanci vyučovali, v přibližně stejném počtu podniků převládá opačný názor.

Z rozdílného pohledu u strukturálních a strategických rysů v podniku je vidět, že se relevance kvalifikace učitelů v pedagogice profesní přípravy mění především podle velikosti podniku, hospodářského sektoru a regionu. Význam roste s velikostí podniku. Veřejný sektor klade nejmenší důraz na formální kvalifikace vzdělávacího personálu. Pod-

niky z nových zemí připisují pedagogické kvalifikaci vzdělávacího personálu větší význam než podniky ze starých zemí. Rozdíly v dalších strukturálních aspektech – v podílu učňů v podniku i očekávané potřebě odborných sil – se spojují s variacemi v relevanci formální pedagogické kvalifikace učitelů a nelze najít žádnou jasnou tendenci.

U investičního motivu je malé zvýraznění často spojeno s nízkou hodnotou pedagogické kvalifikace učitelů, při vyšším zvýraznění motivu se nachází spíše silnější zdůraznění pedagogické kvalifikace. Podobný obraz je i u produkčního motivu. Lze rozeznat pozitivní vztah mezi zvýrazněním motivu a zdůrazněním pedagogické kvalifikace učitelů.

Sledování v celkovém modelu

Dosud se sledoval vliv jednotlivých strukturálních popř. strategických charakteristických rysů na význam, který podniky přikládají formálně získané kvalifikaci učitelů v pedagogice v souvislosti s pověřováním zaměstnanců vzdělávacími úkoly. Zbývá ověřit, zda efekty jednotlivých charakteristických rysů při tom zjištěné zůstanou zachovány i poté, když se zkontroluje vliv jiných charakteristických rysů. Byla provedena binární logistická regresní analýza a podniky byly za tím účelem rozděleny do dvou skupin: podniky, které pokládají pedagogickou kvalifikaci jako důležité kritérium pro převzetí vzdělávacích úkolů; a podniky, které pedagogickou kvalifikaci považují jako nedůležitou. Druhá skupina byla zvolena jako referenční.

Sledujeme-li strukturální charakteristické rysy, je i zde vidět silný pozitivní vliv velikosti podniku. Pedagogická kvalifikace učitelů má při rozhodování o pověřování zaměstnanců vzdělávacími úkoly mnohonásobně větší význam u velkých podniků. Také efekt hospodářského sektoru zjištěný bivariantně zůstává zachován v přímém srovnání vlivných faktorů. Je zajímavé, že efekt regionu, který lze deskriptivně jasně poznat, se multivariantně projevuje méně. Bivariantně spíše nestálý vliv podílu učňů na počtu zaměstnanců na význam pedagogických kompetencí vzdělávacího personálu se multivariantně projevuje jediným významným rozdílem mezi podniky s průměrným počtem učňů v podílu zaměstnanců a referenční skupinou podniků s podprůměrným počtem učňů v podílu zaměstnanců. U těch prvních je relevance formální pedagogické kvalifikace jako kritérium zapojování zaměstnanců do výuky o faktor 0,7 menší. V multivariantním modelu zcela mizí bivariantně se velmi slabě projevující efekt očekávané potřeby odborných sil.

Při pohledu na strategické rysy jsou zjištěny regresní analýzy oproti deskriptivnímu jednotlivému sledování jasnější, i když stále neočekávané. Investiční motiv překvapivě nevysvětluje zdůrazňování pedagogické kvalifikace vzdělávacího personálu. To naopak potvrzuje biva-

rantně shledaný vliv produkčního motivu: Šance, že se pedagogické kvalifikaci bude přikládat velká vážnost, stoupají se zvyšující se výrazností produkčního motivu.

Souhrn

Analýzy potvrzují, že formálně získaná kvalifikace v pedagogice profesní přípravy a pedagogice práce hraje důležitou roli v předávání zodpovědnosti zaměstnancům za vzdělávací úlohy zejména ve větších podnicích a podnicích sekundárního sektoru.

Vzdělávací struktura je velice závislá na velikosti podniku. Nejmenší podniky většinou nedisponují personálními zdroji, které umožňují intenzivnější řešení otázek pedagogiky profesní přípravy v běžném vzdělávání.

Zajímavé však je to, že na význam pedagogické kvalifikace vzdělávacího personálu v podniku nemá vliv všeobecně očekávaná potřeba odborných sil, nýbrž daná potřeba ve specifickém hospodářském sektoru. Výsledky ukazují, že podniky sekundárního sektoru složené z velké části z řemeslných podniků, které již dnes mají vzhledem k demografickému vývoji potíže při obsazování učebních míst, kladou mnohem větší důraz na pedagogicky školený personál než srovnatelné skupiny. To potvrzuje předpoklad, že část podniků již dnes musí intenzivněji vzdělávat výkonnostně slabší mladistvé a zdůrazňováním pedagogické kvalifikace reaguje na potřebu rozsáhlejší individualizace profesní přípravy, která je s tím spojená. Zároveň se tím implicitně podtrhuje zjištění výzkumu, podle kterých podniky provádějí změny ve vztahu ke vzdělávání zpravidla podle potřeby, tedy v reakci na již vzniklé problémy.

Obě překvapivá zjištění, bivariantně a multivariantně výrazně rozdílný efekt regionu a pozitivní vliv produkčního motivu na relevanci vzdělávacího personálu s pedagogickou kvalifikací, nastolují nové otázky. Můžeme se domnívat, že se rozdílné vlivy regionu se týkají spíše malých podniků v nových zemích, jejichž struktura je kontrolovaná multivariantně, ale ne bivariantně. Pozitivní souvislost mezi produkčním motivem a hodnotou pedagogicky školeného vzdělávacího personálu ukazuje na to, že zamýšlených výnosů z pracovního výkonu učňů lze docílit pouze tehdy, jsou-li jim kvalifikace poskytnuty pedagogicky kompetentními učiteli. K poslednímu výkladu jsou však potřebné další výzkumné práce.

Přeložila Jana Šatopletová

¹ Německý termín *Ausbilder* překládáme v tomto článku pro zjednodušení slovem učitel místo přesnějšího mistr odborné výchovy.

Pramen: Ebbinghaus, Margit und Ulmer, Philipp. *Betriebliches Ausbildungspersonal – Welche Rolle spielt seine pädagogische Qualifizierung? Berufsbildung in Wissenschaft und Praxis*, 2010, Nr. 6, S. 38-42.

Co nového v časopisech

Bref du Céreq GRELET, Yvette. Au fil des parcours, de l'orientation a l'insertion... <i>[V průběhu školní a profesní dráhy, orientace při začleňování...]</i> Bref du Céreq, No. 287 (2011), p. 1-4. Kritérium diplomu už nestačí k pochopení začleňování. Podmínky orientace a stále méně lineární školní dráhy mají také svůj vliv. Dráha je uměle vytvořený objekt vycházející z kritérií stanovených experty ve vztahu k údajům, které jsou k dispozici. Proto je třeba posílit pozorovací nástroje a uvědomit si jejich složitost. http://www.cereq.fr/index.php/publications/Bref/Au-fil-des-parcours-de-l-orientation-a-l-insertion	EPIPHANE, Dominique, MONCEL, Nathalie et MORA, Virginie. Femmes au bord de la crise... <i>[Ženy na pokraji krize...]</i> Bref du Céreq, No. 288 (2011), p. 1-4, 3 grafy, 1 tab. První z výsledků anket Generace, které provádí Céreq: koncem roku 2008 překročila nezaměstnanost mladých žen spodní hranici míry nezaměstnanosti mužů. Mezi muži je proporcionálně mnohem větší počet těch, kdo nemají žádný diplom, a tak více trpí poklesem počtu nekvalifikovaných zaměstnání. Přesto jsou ženy stále v méně stabilních zaměstnáních a mají nižší platy. http://www.cereq.fr/index.php/publications/Bref/Femmes-au-bord-de-la-crise
CAMPENS, Etienne, AZNAR, Olivier et MAZERM, Thibaud. La « bulle » des formations environnementales. <i>„Bublina“ environmentálního vzdělávání.</i> Bref du Céreq, No. 289 (2011), s. 1-4, 2 grafy. Ti, kteří vycházejí ze vzdělávání spojeného s ochranou životního prostředí, se při začleňování častěji setkávají obtížemi než ti, kteří mají jiné specializace. Příčinou je nabídka diplomantů, která překračuje potřeby podniků. Toto obecné zjištění však zastírá rozdíly mezi stupni a obsahy vzdělávání. http://www.cereq.fr/index.php/publications/Bref/La-bulle-des-formations-environnementales	L'Enseignement technique CHAUVOIS, Bernard et LEGAY, Danièle. Les métiers de la gestion : choisir un métier : dossier no 57. <i>[Povolání v řízení. Vybrat si povolání, složka č. 57.]</i> L'Enseignement technique, No. 231 (2011), p. I-XVI. Povolání v oblasti vedení, správy a řízení a výčet škol, které pro tato povolání ve Francii připravují. Povolání v účetnictví a účetní jako svobodné povolání. Diplomy a vzdělávací cesty: univerzitní směr, instituty politických studií (IEP), obchodní školy, krátké kurzy po absolvování lycea a další možnosti.
Formation Emploi BÉDUWÉ, Catherine et VINCENS, Jean. L'Indice de concentration : une clé pour analyser l'insertion professionnelle et évaluer. <i>[Index koncentrace : klíč k analyzování profesního začleňování a k evaluaci vzdělávání.]</i> Formation Emploi, No. 114 (2011), p. 5-24, lit. 23. Externí evaluace vzdělávání spočívá na výsledcích profesního začleňování absolventů, odhadovaného s pomocí různých kritérií. Rozdělení odbytišť vzdělávání na různá zastávaná zaměstnání je zde chápáno jako index koncentrace (řečený „gini“). Toto kritérium zjišťuje konkurenční postavení určitého vzdělávání na trhu práce, postavení závislého na konkurenční výhodě, které toto vzdělávání má vzhledem k některým zaměstnáním. Může se tudíž tvrdit, že vzdělávání vedoucí k zacílenějším zaměstnaneckým příležitostem dosáhne v průměru lepších výsledků v začleňování, zejména pokud jde o plat, využívání kompetencí a uspokojení. Výsledky ukazují, že hypotézy jsou validovány údaji z ankety Generace 98, kterou provedl Céreq. Index koncentrace tak může přispět k vysvětlení rozdílů v začleňování mezi různými druhy vzdělávání a identifikovat vhodné způsoby zlepšení jejich výsledků.	SACCOMANNO, Benjamin. L'Intermédiation a la croisée des logiques d'acteurs : les psychologues du travail. <i>[Intermeditace logik aktérů : psychologové práce.]</i> Formation Emploi, No. 114 (2011), p. 39-54, lit. 44. Veřejná služba zaměstnanosti jako činitel spojující nabídku práce a poptávku po ní nabízí kvalifikační vzdělávání tak, aby zvýšila zaměstnanost svých uživatelů. Článek se zabývá etapou výběru tohoto vzdělávání. Zkoumá, jak instituce objektivizují své hodnocení toho, co tvoří „dobrý“ vzdělávací projekt. K tomu účelu řada nástrojů, informačních materiálů a hodnotících systémů rámuje a určuje činnost psychologů, kteří jsou pověřeni přijímáním. Jejich práce se musí příležitostně přizpůsobovat divergentním a dokonce protichůdným metodám, zatímco se snaží zachovat si svůj profesionální prostor pro manévrování. Spolunavrhování vzdělávacích projektů s těmi, pro něž jsou určeny, se jeví jako hlavní problémy a zdroj napětí pro psychologa.

Nové knihy v knihovně

ŠTOČEK, Milan.

Rukověť střední školy : školní rok 2011/2012. Nový Bydžov : aTre, 2011. 144 s. Sg. N 4737

KAŠPAROVÁ, Jana, STARÝ, Karel a ŠUMAVSKÁ, Gabriela.

Výukové strategie v praxi pilotních odborných škol. Praha : Národní ústav pro vzdělávání, 2011. 62 s.

ISBN 978-80-87063-42-2 Sg. 4748

Tradiční výuka v českých školách je někdy označována jako frontální výuka a je poněkud zjednodušeně popisována jako převažující výklad učitele. Nedávný výzkum v českých základních školách ukázal, že frontální výuka se v této podobě téměř nevyskytuje.

GLADWELL, Malcolm.

Bod zlomu : o malých příčinách s velkými následky. 3. vyd. Praha : Dokořán, 2008. 254 s. Název originálu: *The tipping point: How little things can make a big difference*

ISBN 978-80-7363-199-4 Sg. 4749

Snad nejrafinovanější analýza tohoto procesu překladu pochází ze studia drbů, což jsou pochopitelně nejnakažlivější sociální sdělení vůbec.

SKLENIČKA, Petr.

Pronajatá krajina. 1. vyd. Praha : Centrum pro krajinu s. r. o., 2011. 137 s. ISBN 978-80-87199-01-5 Sg. 4750

Větrné elektrárny prakticky nejdou umístit tak, aby z dálky nebyly viditelné. Jen málokdy se podaří najít takové místo, kde by výrazně nenarušovaly krajinový ráz. Oproti nim využívání fotovoltaických elektráren tuto možnost jednoznačně dává. Mám na mysli jejich výhradní umístění na střechy domů, skladů, obchodů nebo továren. Zatímco však rozlehlé plochy střech stále zejí prázdnotou, zemědělskou půdu plní hektary slunečních panelů.

BREITFELDER, Miroslav a VÝCHODSKÁ, Helena.

50. léta a videosvědectví dětí politických vězňů : metodický materiál pro pedagogické pracovníky. 1. vyd.

Praha : Dokumenty, mládež & společnost, o. s., 2009. 47 s. : DVD Sg. 4751

Koncem června vyšel manifest Dva tisíce slov, sestavený Ludvíkem Vaculíkem, podepsaný stovkami straníků i nestraníků a dokonce i několika členy ÚV KSČ. Manifest odmítl Akční program a stavěl proti němu vlastní. Kritizoval dosavadní pomalý vývoj reformy a zároveň vyslovoval obavy o její osud. Vedením KSČ byl sice důrazně odmítnut, avšak sovětské vedení jej hodnotilo jako nástup kontrarevoluce.

SMETÁČKOVÁ, Irena a BRAUN, Richard.

Homofobie v žákovských kolektivech : homofobní obtěžování a šikana na základních a středních školách – jak se projevuje a jak se proti ní bránit : doplňkový výukový materiál pro ZŠ a SŠ včetně didaktické aplikace tématu.

Praha : Úřad vlády České republiky, 2009. 54 s.

ISBN 978-80-7440-016-2 Sg. 4752

KELLER, Jan.

Nedomyšlená společnost. 2. vyd. Brno : Doplněk, 1995. 125 s. ISBN 80-85765-41-1 Sg. 4753

Člověka nelze osvobodit od rituálů a taková snaha se rozumná asi jako snaha osvobodit dítě od hraček. Zdá se, že to nejlepší, co lze učinit pro dítě 20. století, je zařídit věci tak, aby neškodné hračky byly pro ně atraktivnější než zápalky. Právě to je podstatou moderní demokracie.

KRÁL, Miloslav.

Kam směřuje civilizace? : věda a proměna lidské skutečnosti.

1. vyd. Praha : Filosofia, 1998. 134 s. ISBN 80-7007-101-X Sg. 4754

Mezi demografy se vedou spory, co je přiměřený populační „růst“, zatímco by se mělo spíše uvažovat, jaký by měl být přiměřený populační „pokles“ a jak jej reálně docílit. Většinou se vychází z tradiční demografické představy o rostoucím podílu starých, neproduktivních lidí na populaci – z tzv. „stárnutí lidské populace“, kterou musí ti mladí, práce schopní uživit. ... Zde se naopak stal obrovským problémem přebytek lidské práce, kterou nelze smysluplně využít.

URBAN, Hal.

To nejdůležitější v životě. 2. vyd. Praha : Portál, 2007. 147 s. ISBN 80-7367-344-4 Sg. 4755

Život naněštětí není vždycky férový. Je to pravděpodobně ta nejbolestnější pravda, kterou musíme poznat a smířit se s ní. I dobrým lidem se stávají zlé věci – někdy jiným, někdy přímo nám.

PILKA, Jiří.

Rozcuchaná kniha : úsměvně i vážně o zákratech života v mládí i ve stáří, s touhou nabídnout pohazení v peřejích přítomného času. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009. 171 s. ISBN 978-80-7195-392-0 Sg. 4756

Kult mládí zachvátil na určitou dobu Ameriku i Evropu, někde stále ještě zaclání objektivnímu pohledu na společnost. Podceňování zkušeností a moudrosti je velkým nebezpečím. Mladý člověk je sice dynamický, pružný, kreativní, ale snadno tyto hodnoty zamění za krutost nebo agresivnost.

KELLER, Jan.

Politika s ručením omezeným : proměny moci na prahu 21. století. 1. vyd. Praha : Evropský literární klub, 2001. 139 s. (Nové směry ; Sv. 1) ISBN 80-86316-27-0 Sg. 4757

Není nic postmodernějšího než konzervatívec agitující ze strakatého billboardu, nic postmodernějšího než liberál žijící ve stínu chladicích věží atomové elektrárny a než socialista, který se dožaduje placení školného.

THAGARD, Paul.

Úvod do kognitivní vědy : mysl a myšlení. 1. vyd. Praha : Portál, 2001. 231 s., *Mind. Introduction to Cognitive Science* ISBN 80-7178-445-1 Sg. 4758

Člověk, který řeší problém nebo se učí, nefunguje jako nějaký netělesný počítač odpojený od okolního světa. Komputační mo-

děly však zatím mají tendenci podrobnosti okolního světa zane-
dbávat. Většina počítačů, které se používají k modelování,
nemá jiné spojení se světem než klávesnici, skrze niž programá-
tor zadává instrukce.

Knihy se signaturou 4751 – 4758 knihovně věnovala
Dr. Maria Bezchlebová

Znovuobjevené knihy

WEISS, Tomáš a kol.

Nové poznatky o mozku. 1. vyd. Praha : Orbis, 1964. 293 s.
(Malá moderní encyklopedie ; Sv. 44) Sg. 18464

*Všichni víme z vlastní zkušenosti, jak důležité jsou podmí-
něné reflexní mechanismy při usínání. ... Uplatňuje se tak celé
prostředí ložnice, způsob osvětlení, svlékání, zaujímání vodo-
rovnné polohy, a dokonce i doba, kdy jsme zvyklí jít spát. Je
velkým nebezpečím pro zvyšování kulturní úrovně a všeobecné-
ho vzdělání, vypracuje-li se podobný podmíněný reflex na čtení.
Čtenář pak usne hned nad druhou stránkou.*

AUERHAN, Jan.

Technika, kvalifikace, vzdělání. 1. vyd. Praha : Nakladatel-
ství politické literatury, 1965. 307 s. (Ekonomie a společ-
nost) Sg. 19293

*Z toho, že stupeň kvalifikace můžeme měřit dobou odborné
přípravy, ovšem nelze vyvozovat, že kvalifikace je veličina přes-
ně měřitelná. Kvalifikace je ekonomická, společenská kategorie a
společenské jevy jsou – na rozdíl od fyzikálních jevů – jen výji-
mečně měřitelné přesnými měřítky. Nehledě ani k tomu, že
doba, kterou jednotlivý pracovník skutečně strávil při své od-
borné přípravě, nemusí být totožná se společensky nutnou, je i
sama společensky nutná doba odborné přípravy veličinou velmi
proměnlivou.*

RADHAKRIŠNAN, Sarvapalli.

Indická filosofie. 1. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Česko-
slovenské akademie věd, 1961. 734 s. (Práce ČSAV : Sekce
ekonomie, práva a filosofie) Sg. 15798 I

Indická filosofie. 2. 1. vyd. Praha : Nakladatelství Českoslo-
venské akademie věd, 1962. 832 s. Sg. 15798 II

*Celé schéma sámkhjóje evoluce se zdá opírat o psychologič-
kou zkušenost jednotlivcovu. Přejít z psychologické úrovně do
metafyzické byl zprostředkovan historickým faktem, že Brahma
vědomý sebe byl v upanišádách pokládán za první výhonek
absolutního vědomí.*

KOPECKÝ, Milan.

**Daniel Adam z Veleslavína : studie s ukázkami z díla Vele-
slavínova.** 1. vyd. Praha : Svobodné slovo, 1962. 178 s.
(Odkazy pokrokových osobností) Sg. 17236

*Nový Veleslavínův přístup k potřebám národního celku si
vymohl podstatně jinou pracovní metodu, než jaké používali
Veleslavínovi předchůdci. Úkoly tak složité nemohl splnit jed-
notlivce, a proto Veleslavín vytváří kolem sebe okruh spolupra-
covníků a nově také pojímá práci tiskaře a nakladatele.*

KLABOUC, Jiří.

Manželství a rodina v minulosti. 1. vyd. Praha : Orbis,
1962. 281 s. (Populárně právní knihovna) Sg. 17191

*U nás byly ženy připuštěny na medicínskou fakultu v r.
1901, zprvu jen jako mimořádné posluchačky, zakusily tu
hojně ústrků a byly terčem i různých vtipů: vypráví se např. o
jednom profesoru, který byl zapřísáhlým nepřítelem ženského
studia, že v letech světové války, kdy všichni jeho žáci byli odve-
zeni na frontu a v jeho posluchárně zbyly jen dívky, oslovoval
přesto své auditorium ostentativně: „Vážení pánové!“ Nejděle
zůstaly ženám uzavřeny fakulty právnícké.*

**Viktor Dyk, St. K. Neumann, bratři Čapkové : korespon-
dence z let 1905-1918 / k vydání připravili Stanislava Jaro-
šová, Milan Blahynka a František Všecký.** 1. vyd.

Praha : Nakladatelství Československé akademie věd, 1962.
278 s., 14 s. obr. příl. Sg. 17174

*O našem životě mohu málo psát, - žiju tady v ryze němec-
kém kraji, odříznut od světa stejně jako Vy, a nemám než Ná-
rodní listy, nejšerednější český orgán vedle Práva lidu. (Karel
Čapek)*

Nové dokumenty EU

**Action plan on Adult learning: achievements and results
2008-2010.**

Luxembourg: Publications Office, 2011. 53 p. (SEC; (2011)
271 final of 1.3.2011).

<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st07/st07169.en11.pdf>

**Závěry Rady o úloze vzdělávání a odborné přípravy při
provádění strategie Evropa 2020**

Úř. věst. C 70, 4.3.2011, s. 1-3.

[http://eur-
lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:070:0001:0003:cs:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:070:0001:0003:cs:PDF)

**Doporučení Rady ze dne 28. června 2011 o politikách
snížení míry předčasného ukončování školní docházky**
(Text s významem pro EHP)

Úř. věst. C 191, 1.7.2011, s. 1-8.

[http://eur-
lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:191:0001:0006:cs:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:191:0001:0006:cs:PDF)

Doporučení Rady ze dne 28. června 2011:

**Mládež v pohybu – podpora mobility mladých lidí ve vzdě-
lávání.**

Úř. věst. C 199, 7.7.2011, s. 1-5.

[http://eur-
lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:199:0001:0005:cs:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:199:0001:0005:cs:PDF)

Evropská komise.

**Zelená kniha. Modernizace směrnice o odborných kvalifi-
kacích.** (Text s významem pro EHP)

V Bruselu dne 22.6.2011

KOM(2011) 367 v konečném znění

[http://eur-
lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0367:FIN:cs:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0367:FIN:cs:PDF)

Zajímavé internetové adresy



Evropa 2020

„Evropa 2020“ je strategie EU, jejímž cílem je v příštím desetiletí dosáhnout nového růstu. Unie si stanovila pět ambiciózních cílů, které se týkají zaměstnanosti, inovací, vzdělávání, sociálního začleňování a změny klimatu a energetiky. Ty by měly být dosaženy do roku 2020. Všechny členské státy si v každé z těchto oblastí stanovily své vlastní cíle. Celou strategii tak podpoří konkrétní činy na úrovni EU i členských států. http://ec.europa.eu/europe2020/index_cs.htm



Speciální šetření Eurobarometru

Na této stránce najdete speciální zprávy Eurobarometru, které jsou založeny na důkladných tematických studiích prováděných pro různé služby Evropské komise nebo pro jiné evropské instituce a jsou integrovány do standardních vln dotazování Eurobarometru. Reprodukce je povolena (viz článek na s. 3-6) za předpokladu, že nejde o komerční účely a je uveden zdroj.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_379_360_en.htm



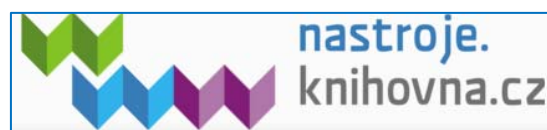
Časopis Envigogika

Časopis vydává Centrum pro otázky životního prostředí UK (součást Univerzity Karlovy v Praze), zaměřené na rozvoj vědecké a výzkumné činnosti a na podporu mezioborového dialogu v otázkách životního prostředí. COŽP UK se podílí na pedagogické činnosti včetně řešení koncepčních problémů environmentálního vzdělání na všech úrovních. <http://www.envigogika.cuni.cz/index.php/cz/>



Web Miroslava Huptycha pro milovníky knížek

Taky pro milovníky veršů, aforismů, koláží, animací a fotografií (básníků, cest, starých dveří a oken, stromů, ptáků, vody a lodí a dalších objektů). Fotografie si můžete objednat v tištěné podobě – mohl by to být tip na neobvyklý vánoční dárek. Podívejte se sami. http://www.huptych.cz/milovnici_knizek.php



Nástroje.knihovna.cz

Studentský projekt *Nástroje.knihovna.cz* vznikl v rámci předmětu Aplikační seminář při Kabinetu informačních studií a knihovnictví na Masarykově univerzitě v Brně. Má za cíl vybudovat webový portál týkající se online i offline nástrojů využitelných v oblasti knihovnické a pedagogické práce a při studiu. Hlavním prvkem portálu by měl být předmětový katalog těchto nástrojů. Autoři tvrdí, že v současné době existuje velké množství užitečných nástrojů, ale je obtížné se v nich orientovat. Nástroje nejsou jen pro knihovníky, tak se podívejte, třeba najdete něco užitečného i pro svou práci nebo zábavu. <http://nastroje.knihovna.cz/>

Zpravodaj – Odborné vzdělávání v zahraničí vydává

Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, divize NÚOV. Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10, <http://www.nuov.cz/zpravodaj-odborne-vzdelavani-v-zahranici>
Redaktorka: Anna Konopásková, anna.konopaskova@nuov.cz, tel. 274 022 133, fax 274 863 380.